

Dýrmætt úrræði lagt niður

Notendur GET-samfélagsgeðþjónustunnar og Hugarafis segja ráðamenn hafa sniðgengið þá. Þeim henti ekki hugmyndafræði valdeflingar sem þjónustan byggir á. Engin áhersla sé lögð á virkt samstarf við notendur.

Kristjana Björg
Guðbrandsdóttir
kristjana@frettabladid.is

Mjög mikilvæg þjónusta við stóran hóp fólks er í miklu upp-námi, ég mun missa sálfræðinginn minn," segir Kristinn Heiðar Fjólisson íþróttakennari.

Kristinn Heiðar er einn hundrada notenda GET-þjónustunnar sem hefur í fimmán ár starfað með Hugarafi að samfélagslegri geðþjónustu þar sem teymi fagfólks og notenda sinnir batahvetjandi stuðningi við einstaklinga og fjölskyldur þeirra.

Kristinn ásamt fleiri notendum Hugarafis og Geðheilsu – eftirfylgdar (GET) hefur boðað til þögulla mótmæla við velferðarráðuneytið, næstkomandi þriðjudag.

Skora á ráðherra að grípa inn í

Með mótmælunum vilja notendur skora á Svandís Svavarsdóttur heilbrigðisráðherra og Asmund Einar Daðason félagsmálaráðherra að koma í veg fyrir að þjónustan verði lögð niður enda sé hún mikilvæg.

Ráðherra hefur sagst ætla að leggja ríka áherslu á eflingu geðheilbrigðisþjónustu í embætti. Samkvæmt fjárlögum fyrir árið 2018 rennur 60 milljóna framlag til heilsgæslunnar sem er sérstaklega ætlað til að fjölga sálfræðingum og þverfaglegum geðheilsuteimum innan heilsgæslunnar. Auk þess er stefnt að því að auka aðgengi fólks að hugrænni atferlismeðferð.

Stefnt er að því að fólk sem glímir við georöskun hafi aðgang að þverfaglegu teymi heilbrigðis- og félagsþjónustu sem komi að greiningu og meðferð. Því verði náð fram með fjölgun geðheilsuteyma á höfuðborgarsvæðinu.

En í tengslum við þetta ákvæð Heilsgæsla höfuðborgarsvæðisins að leggja niður GET-teymið og stofna önnur teymi með öðrum áherslum en Hugarafi hefur unnið eftir.

Notendur GET og Hugarafis segja nýju teymin ekki vinna eftir hugmyndafræði valdeflingar.

Ekki rætt við notendur

„Mér finnst það merki um afturför og þröngsýni að undanskilja og sniðganga GET og Hugarafi. Þetta eru hundruð manns sem munu ekki lengur fá tækifæri og aðbúnað sem eru mikilvæg í bata," segir Kristinn. „Ég er lærdur íþróttakennari og sótti mér aðstoð vegna þunglyndis. Fyrir tilstilli Hugarafis hef ég fengið tækifæri til þess að nýta mína þekkingu. Þar fær fólk tækifæri til að standa upp aftur," segir Kristinn og segist telja að heilbrigðisstarfsfólk hafi forðama gagnvart starfi sem felur í sér valdeflingu. „Það eru langir biólistar inn á heilsgæsluna eins og er. Mér finnst mikil mótsögn felast í því að segja að það verði meiri samfélla í þjónustunni með því að slita út starf samtakanna. Fólk verður meira einangrað heima hjá sér. Það hittir teymið en hittir ekki aðra notendur. Það virðist enginn skilningur vera á dýrmætti þessarar þjónustu sem er veitt hér hjá Hugarafi með GET. Mér finnst sýndarmennska einkenna nýja geðheilbrigðisáætlun því ekkert hefur verið rætt við okkur, hundruð manns sem nýttum okkur Hugarafi og GET til bata," segir Kristinn enn fremur.

„Mér finnst verið að hunsu okkur. Tengslin á milli notenda hverfa alveg. Rödd notenda þarf einnig

Notendur Hugarafis efna til mótmæla við velferðarráðuneytið á þriðjudag. Þeir segja enga hafa rætt við sig um breytingar á þjónustu. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

nauðsynlega að heyrast í þessum teyimum. Það gæti endað illa ef fólk hefur ekki sína rödd gegn þremur eða fjórum í teymi," segir Kristinn.

Iðjubjálfar taka undir mótmæli

Iðjubjálfafélag Íslands lýsir einnig miklum vonbrigðum með ákvörðun Heilsgæslunnar. Í yfirlýsingu frá félaginu er harmað að sú faglega uppbygging, nýsköpun og frumkvöðlastarf sem hafi borið góðan árangur, hlotið verðskuldaða viðurkenningu og athygli innra lands sem utan, sé að engu gert með því að leggja GET niður.

„Ekki er hægt að sjá að með þeirri starfsemi sem áformað er að komi í staðinn sé með sama hætti gert ráð fyrir endurhæfingu og þjónustu iðjubjálfa, né virku samstarfi við notendur og uppbyggingu stöðjandi tengslanets," segir í yfirlýsingu frá iðjubjálfum og eru stjórnvöld hvött til þess að tryggja að GET starfi áfram. „Hér er kjörrið tækifæri fyrir stjórnvöld að standa við orð sin um að lögð verði áhersla á geðheilbrigðismál," segja iðjubjálfar enn fremur.

„Ég persónulega kynntist starfinu sem vettvangskennari iðjubjálfa-nema í Hugarafi núna í byrjun árs og það er einhver galdur í þessu samstarfi fagfólks og notenda sem má ekki rjúfa í sundur. Og valdeflingin er svo mögnuð hugmyndafræði," segir Berglind Indriáadóttir iðjubjálfi um samstarf GET, iðjubjálfa og samtökin Hugarafi.

Sinna þúsund manns á ári

Auður Axelsdóttir hjá Hugarafi segist afar áhyggjufull um framhaldið. „Við litum alvarlegum augum á þetta. Saman eru GET og Hugarafi að sinna yfir 1.000 manns á ári. Margt fólk mun missa endurhæfingu sína, það missir þessi persónulegu tengsl sem það hefur við meðferðaraðila sinn. En við vinnum þetta þannig að fólk getur stjórnað

MÉR FINNST FÓLK VERÐA

ÓVARIÐ, RADDLAUST OG

SKILIÐ EFTIR MEÐ FÁA

MÖGULEIKA. ÞESSI NÝJU

TEYMI ERU MIKIL AFTUR-

FÖR SEM MUNU EKKI

RJÚFA EINANGRUN FÓLKS.

Sigurborg

AUÐVITAD ER ALVAR-

LEGAST AÐ ÞAÐ HEFUR

EKKI VERIÐ HLUSTAÐ Á

NOTENDUR ÞESSARAR

ÞJÓNUSTU EÐA TEKID

MARK Á ÞEIM.

Auður

FÓLK VERÐUR MEIRA

EINANGRAÐ HEIMA HJÁ

SÉR. ÞAÐ HITTIR TEYMIÐ

EN HITTIR EKKI AÐRA

NOTENDUR. ÞAÐ VIRÐIST

ENGINN SKILNINGUR VERA

Á DÝRMÆTI ÞESSARAR

ÞJÓNUSTU SEM ER VEITT

HÉR HJÁ HUGARAFLI MEÐ

MEÐ GET.

Kristinn

ferðinni sjálf, má vera eins lengi og það vill og eins og það kys," segir Auður. „Staðreyndin er þessi: Heilsgæslan byrjaði á því að leggja niður GET-teymið og stofnar þess í stað þrjú ný teymi sem eru fyrst og fremst byggð á hjúkrun. Endurhæfingun dettur niður, hópastarfið og þessi langtímaustuðningur sem fólk hér hefur búið að. Það er heldur alls ekki verið að fara eftir okkar hugmyndafræði sem þykir þó vera framtíðin í geðheilbrigðisfræðum," leggur Auður áherslu á.

„En auðvitað er alvarlegast að það hefur ekki verið hlustað á notendur þessarar þjónustu eða tekið mark á þeim. Það hefur reyndar enginn

haft samband við notendur GET og Hugarafis. Það var ákveðið að sniðganga okkar reynslu og þann faglega grunn sem byggir á valdeflingu. Þetta er klár afturför. Eitt af því sem við höfum alltaf barist fyrir er að fólk hafi valmöguleika og sterka rödd. Svo verður því miður ekki lengur. Við eigum öll að fara á sama göngubrettið og það er verið að beisla grasrótna. En grasrótin sinnir hins vegar mikilvægu hlutverki í heilbrigðisþjónustu," segir Auður.

Hugarafi mitt annað heimili

Sigurborg Sveinsdóttir er annar notandi Hugarafis og starfar nú sem ritari samtakanna. Hún er einnig iðjubjálfi. „Þetta er algerlega óskiljanlegt. Sérstaklega í ljósi þess mikla árangurs sem starfið hefur leitt af sér. Nú eru 46 manns með allan sinn endurhæfingarlífeyri í uppnámi. Þetta er fólk sem mun ekki fara auðveldlega í endurhæfingu annars staðar. Fyrirverandi ráðherra, Þorsteinn Víguldsson, hafði skilning á þessu. En síðan verður þessi gjörningur í skjóli nýs ráðherra. Og það er einkennilegt hvernig hefur verið að þessu staðið. Hluti af skýringunni er líklega sá að Heilsgæslan vill taka þetta alfarið í sínar hendur og hugnast ekki okkar aðferðafræði. Valdefling og að allir eigi von um bata. Og hugnast heldur ekki að notendur hafi rödd sem stundum fer gegn kerfinu. Mér finnst fólk verða óværið, raddlaust og skilið eftir með fáa möguleika. Þessi nýju teymi eru mikil afturför og munu ekki rjúfa einangrun fólks," segir Sigurborg. „Ég var að glíma við þunglyndi og kvíða. Ég hafði ekki slæma reynslu af heilbrigðiskerfinu en þurfti samt að halda áfram í bata. Það skref tók ég í Hugarafi, þar styrkti ég sjálfsmyndina og varð fær um að taka að mér verkefni. Ég á þeim allt að þakka, þetta varð mitt annað heimili," segir Sigurborg.